

Kommissionens och EU:s utrikestjänsts meddelande om att underlätta militära transporter inom EU

Utrikesdepartementet

2017-12-15

Dokumentbeteckning

JOIN (2017) 41

GEMENSAMT MEDDELANDE TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET Förbättrad militär rörlighet i Europeiska unionen

Sammanfattning

EU-kommissionen och EU:s utrikestjänst lade den 10 november 2017 fram ett gemensamt meddelande om att underlätta militära transporter inom EU. Dessa begränsas idag av fysiska, rättsliga och administrativa hinder. I ett första skede ska hindren kartläggas. Meddelandets grundläggande inriktning är att inom EU standardisera och harmonisera regler och procedurer för militära transporter, i den mån som medlemsstaterna anser lämpligt. Varje medlemsstat avgör om en militär transport ska få tillträde till dess territorium. Förslaget pekar även på möjligheten att anpassa EU:s instrument för infrastruktursatsningar (TEN-T) för att underlätta militära transporter. Förenklingar av militära transporter mellan EU:s medlemsstater kan både underlätta krishantering inom Europa och ett snabbt insättande av en EU-krishanteringsinsats i Europas närområde.

Regeringen ser positivt på att förenkla procedurer för militära transporter inom EU.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Initiativet bygger på redan pågående projekt inom ramen för Europeiska försvarsbyrån, så som EU Multimodal Transport Hub och Diplomatic

Clearances Technical Arrangement. Det finns också en rad andra multinationella eller regionala samarbeten på området. I november 2016 undertecknade Sverige ett samförståndsavtal (Easy Access MoU) inom ramen för det nordiska försvarssamarbetet Nordefco som syftar till att underlätta militärt tillträde och verksamhet inom Norden. I det nyligen upprättade permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) ingår förenkling av militära transporter både som ett åtagande för de deltagande medlemsstaterna och som ett föreslaget projekt. Nato tillhandahåller standarder och procedurer på området för sina medlemmar. Det gemensamma meddelandet från EU-kommissionen och EU:s utrikestjänst är en fortsättning på dessa samarbeten. Det ger en övergripande bild av hur EU kan bidra till att underlätta militära transporter, i synergi med icke-militära aktiviteter och utan allvarlig påverkan på civil användning av infrastruktur eller andra olägenheter.

1.2 Förslagets innehåll

Samarbetet som initieras genom meddelandet syftar i ett första skede till att kartlägga fysiska, rättsliga och regleringsmässiga hinder för transporter av militär materiel och personal, liksom vilka som är de relevanta aktörerna i hanteringen av dessa frågor. På basis av denna kartläggning är tanken att den höga representanten och kommissionen i mars 2018 ska återkomma med en handlingsplan innehållande konkreta förslag på hur man inom EU ska kunna standardisera och harmonisera regler och procedurer för militära transporter, i den mån som medlemsstaterna anser det lämpligt. I meddelandet konstateras att en sådan förenkling förutsätter åtgärder av olika aktörer på olika nivåer, där EU kan spela en roll tillsammans med andra. Genom samarbete kan procedurer och ledtider för militära gränsövergångar minskas. Detta skulle underlätta militära transporter inom unionen för krishantering, men även för ett snabbt insättande av en europeisk krishanteringsinsats i Europas närområde.

Merparten av de instrument som skulle kunna användas för att förenkla militära transporter inom EU omfattas av medlemsstaternas nationella kompetens. Det understryks i meddelandet att varje medlemsstat har full suveränitet och själv avgör i vilka fall militär materiel eller personal kan föras in på den egna statens territorium. Arbetet syftar därför till att underlätta att sådana beslut kan fattas snabbt, och att transport kan ske så snabbt och enkelt som möjligt när beslut om tillträde har fattats. EU:s mervärde är främst att underlätta för medlemsstaterna att uppnå en ökad standardisering och förenkling av regelverk. Som exempel på möjliga samarbetsområden nämns EU-bestämmelser om tullprocedurer och farligt gods, steg mot harmonisering av nationella regelverk, samt skydd av kritisk infrastruktur mot hybridhot.

I meddelandet omnämns även infrastrukturfrågor. Som ett exempel på ett instrument som skulle kunna vara användbart lyfter meddelandet fram det transeuropeiska transportnätverket (TEN-T), vars syfte är att planera för och delfinansiera den grundläggande civila infrastruktur som knyter samman alla EU:s regioner, inklusive vägnätverket, järnväg, hamnar och flyg. I det gemensamma meddelandet anges att EU skulle kunna bidra genom att öka samstämmigheten mellan dessa instrument för infrastruktursatsningar och behoven av snabba och förenklade militära transporter.

Vidare betonas vikten av samverkan med andra aktörer och partnerländer och -organisationer, inte minst Nato, för att öka effektiviteten, försöka skapa synergieffekter och undvika onödig överlappning.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Processen är i ett mycket tidigt skede. Konkreta förslag på regelförändringar kan tidigast komma att presenteras i den handlingsplan som kommissionen och utrikestjänsten ska lägga fram i mars 2018.

Det kan konstateras att förslagen i sin helhet kan komma att beröra många olika politikområden, särskilt försvars- och säkerhetsfrågor, infrastruktur- och transportfrågor och miljöfrågor. Det är möjligt att lagstiftning och processer relaterade till bl.a. tullfrågor och tillträde till svenskt territorium samt transport av farligt gods kan komma att beröras av förslag i den kommande handlingsplanen.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Inga budgetära konsekvenser har i detta läge presenterats. Förslagets effekter på EU-budgeten och statens budget beror på den slutliga utformningen. Mot bakgrund av Sveriges budgetrestriktiva hållning ska Sverige agera för att samarbetets ekonomiska konsekvenser begränsas både för statens budget och EU-budgeten.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen bedömer att det finns ett tydligt värde både för EU som helhet och för Sverige att förenkla militära transporter. Det är angeläget både för att bidra till en ökad europeisk förmåga till ett snabbt insättande av militära krishanteringsinsatser i EU:s närområde, men även avseende möjligheten för medlemsstaterna att kunna ge och ta emot militärt stöd. Detta gäller även för Sverige.

Det är varje medlemsstat som avgör om militära transporter tillåts på dess territorium. Detta måste vara en grundläggande princip för samarbetet.

En stor del av förslaget handlar om att EU ska leda ett arbete för att kartlägga hinder för militära transporter i syfte att möjliggöra för medlemsstater att standardisera och förenkla nationella regelverk. Det är ett viktigt arbete där EU tydligt kan bidra med ett mervärde. Regeringen avser delta i och stödja detta arbete.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Initiativet har ett allmänt och brett stöd från medlemsstaterna. Sveriges grannländer Finland, Estland, Lettland, Litauen och Polen tillhör de medlemsstater som har uttryckt starkast stöd till ett utvecklat samarbete inom EU om militära transporter.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Såväl EU-kommissionen som den europeiska utrikestjänsten står bakom det gemensamma meddelandet.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Lissabonfördraget reglerar EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, vari detta initiativ ingår. Beslut inom detta politikområde fattas med enhällighet i ministerrådet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

EU:s bidrag består i att göra en kartläggning av hinder för militära transporter och genom att inta en samordnande funktion för att finna åtgärder för att underlätta militära transporter inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Eventuella förändringar av lagstiftning och processer bygger fortsatt på medlemsstaternas nationella, suveräna beslut.

Förslaget stöder och kompletterar medlemsstaternas verksamhet. Beslut om genomförande på nationell nivå fattas fortsatt av medlemsstaterna. Regeringen bedömer därför att förslaget överensstämmer med subsidiaritetsprincipen.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

EU:s höga representant och Kommissionen kommer i mars 2018 att presentera en handlingsplan till medlemsstaterna. Handlingsplanen kommer att ta sin utgångspunkt i det arbete om gränsöverskridande militära transporter som för närvarande bedrivs av en arbetsgrupp bestående av representanter för medlemsstaterna, inom ramen för Europeiska försvarsbyrån (EDA). Handlingsplanen kommer att inkludera rekommenderade åtgärder, föreslagna aktörer som är ansvariga för genomförandet av dessa åtgärder och föreslagna tidsramar för att minska de identifierade hindren för militära transporter inom EU.

4.2 Fackuttryck / termer

-